Minister
Finansów i Gospodarki

Warszawa, 20 grudnia 2025 roku

Sprawa: Odpowiedź na oświadczenie złożone przez senatorów Zygmunta Frankiewicza i innych na 46. posiedzeniu Senatu w dniu 27 listopada 2025 r.
Znak sprawy: ST4.054.6.2025
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pani Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Kancelaria Senatu RP
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatorów Zygmunta Frankiewicza, Wadima Tyszkiewicza, Henryka Piotra Siedlaczka, Agnieszkę Kołacz-Leszczyńską, Andrzeja Dziubę, Andrzeja Pająka, Piotra Masłowskiego, Halinę Biedę, Jerzego Wcisłę i Wojciecha Ziemniaka na 46. posiedzeniu Senatu w dniu 27 listopada 2025 r., dotyczące sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w związku z reformą ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz wniosku o interwencję finansową dla 4 miast na prawach powiatu, 55 gmin i 3 powiatów, uprzejmie wyjaśniam.

Dochody wszystkich jednostek samorządu terytorialnego (JST) na rok 2026 zostały wyliczone przez Ministerstwo Finansów według tych samych zasad, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego[1] oraz ustawy z dnia 5 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego[2].

[1] Dz.U. poz. 1572 i 1717
[2] Dz.U. poz. 1659

tel.: +48 22 694 55 55
fax: +48 22 694 36 84
gov.pl/finanse
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Przepisy poprzednio obowiązującej, jak i nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, nie zawierają regulacji, które gwarantują każdej jednostce samorządu terytorialnego bezwarunkowy i automatyczny ponad inflacyjny wzrost ich dochodów w każdym następnym roku, w oderwaniu od wyników zastosowania algorytmów. Nowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego powstał tak aby zobiektywizować obliczanie środków finansowych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Finansowanie samorządów opiera się na zastosowaniu algorytmów wykorzystujących obiektywne, mierzalne za pomocą danych statystycznych parametry, co zapewnia przejrzystość, obiektywność i adekwatność kryteriów podziału środków. Racjonalne i algorytmiczne naliczanie środków finansowych dla każdej JST powoduje, że kwota finansowania, jest uzależniona od użytych parametrów, których zmiana w efekcie wpływa na kwotę naliczonych środków.

Należy podkreślić, że ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego jest aktem prawnym o charakterze generalnym, zatem ma zastosowanie do wszystkich gmin w kraju. Zawiera więc rozwiązania uniwersalne, odzwierciedlające potrzeby wszystkich gmin, a nie tylko niektórych jednostek samorządu terytorialnego.

Dochody samorządów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) zostały obliczone, jako określony ustawowo procent dochodów podatników z terenu danej jednostki samorządu terytorialnego. Jeśli dochody z tytułu udziałów w podatkach PIT i CIT są niewystarczające na pokrycie potrzeb finansowych, to jednostki samorządu terytorialnego otrzymują subwencję ogólną z budżetu państwa. Subwencja ma więc charakter uzupełniający wobec podstawowych dochodów JST, opierających się głównie na udziałach w PIT i CIT.

Podstawą naliczenia subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2026 jest subwencja z 2025 roku, powiększona lub pomniejszona o różnicę przyrostów potrzeb finansowych oraz kwoty kalkulacyjnej, zachodzących między rokiem 2026 a rokiem 2025. Ponadto, na wysokość subwencji na 2026 miały wpływ m.in. dochody podatkowe za 2024, które w przypadku wielu jednostek samorządu terytorialnego wzrosły w relacji do dochodów z 2023 oraz czynniki społeczno-demograficzne wpływające na określone ustawowo determinanty wykorzystane do obliczeń potrzeb wyrównawczych. Zatem jednostki samorządu terytorialnego otrzymały subwencję ogólną na 2026, jeśli spełniły warunki do jej otrzymania, określone ww. ustawą.

Zauważam przy tym, że w wyniku reformy wprowadzonej nową ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2026 r. z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, w podatku dochodowym od osób prawnych oraz subwencji ogólnej, wynoszą 271,1 mld zł i są wyższe od dochodów za 2025 r. o 21,8 mld zł, tj. o 8,7%.

Mając na uwadze przedstawiony w oświadczeniu wniosek o wsparcie finansowe dla niektórych JST, wyjaśniam, że ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przewiduje w art. 34 utworzenie w budżecie państwa rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Podziału części rezerwy w kwocie stanowiącej 80% jej wysokości dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym w zakresie danego obszaru, po uzgodnieniu kryteriów podziału ze stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Dana jednostka samorządu terytorialnego może uzyskać w 2026 r. dodatkowe środki z ww. rezerwy, po spełnieniu przyjętych kryteriów.

Należy też podnieść, że Ministerstwo Finansów monitoruje skutki wdrożenia nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, a ocena funkcjonowania tej ustawy zostanie dokonana do końca czerwca 2026 r. Zgodnie bowiem z art. 119 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych został zobowiązany do przedłożenia reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 30 czerwca 2026 r., informacji o skutkach obowiązywania ustawy wraz z ewentualnymi propozycjami zmian.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Hanna Majszczyk
podsekretarz stanu

w Ministerstwie Finansów